

Migrantenkerk wil gehoord worden

beeld beeld

13 augustus 2018, 20:52

Henk-Jan Gosseling

Migrantenkerken zijn in het begin vooral bezig met hun eigen identiteit, en in een latere fase komt er ruimte voor verbinding met andere kerken en gemeenschappen. Dat is een van de conclusies van Robert Calvert, die promoveerde op onderzoek naar migrantenkerken in Rotterdam.

► Dundee

Robert Calvert (62) is voorganger van The Steeple Church in Dundee, Schotland. Daarvoor was hij pastor in Glasgow en Rotterdam. In de Maasstad werkte hij bijna twintig jaar als pastor van de Schotse internationale kerk in Rotterdam, een van de oudste migrantenkerken in de havenstad. Naast de pastorale zorg voor zijn gemeenteleden investeerde hij in de verbinding met andere migrantenkerken. Deze kerken zijn een groeiend verschijnsel in grote steden, als gevolg van de huidige migratie en globalisering. Volgens Calvert beschouwen veel migranten zich als pilgrims, als Gods volk onderweg. Zijn onderzoek kreeg dan ook als titel mee *Pilgrims in the port*.

Hoe kwam u op het idee van het onderzoek naar migrantenkerken?

‘Wie naar migrantenkerken kijkt, ziet vaak vooral het exotische en het kleurrijke karakter van deze gemeenschappen. Maar ik vond dat er meer nodig was om migrantenkerken te begrijpen. Daarom ben ik gaan kijken hoe deze kerken vorm geven aan hun identiteit. Ik keek naar leiderschapstijl, naar gemeenschapsvorming en naar de manier van communiceren van migrantenkerken. Van een aantal kerken heb ik casestudies gedaan: een Portugeessprekende rooms-katholieke kerk, een Pakistaanse protestantse gemeente, en de Glorious Chapel International, een vrije gemeente.’

protest en verzet

U ontdekte een bepaalde stijl van communiceren bij migrantenpastors, die u ‘agitation’ noemt. Wat bedoelt u daarmee?

‘Met agitatie bedoel ik de houding van protest en verzet tegen dingen waar ze het niet mee eens zijn. Agitatie is bedoeld om je eigen vrijheid en identiteit te bewaren of opnieuw te definiëren. Je kan ook zeggen: agitatie betekent ervoor vechten dat je gehoord wordt. Je kunt het onderscheiden van ‘autoritair’ en ‘inschikkelijk’. Bij autoritair moet je dan denken aan migranten die zelfbewust zijn over hun identiteit, en bij inschikkelijk gaat het om de aanpassing aan de cultuur van het ontvangende land.’

Kunt u een voorbeeld van geven van agitatie?

‘De rooms-katholieke kerk in Rotterdam had een Portugeessprekende parochie gesticht, om alle Portugeessprekenden in Rotterdam te bedienen. Mensen afkomstig uit Portugal, Kaapverdië, Brazilië en Angola. De Kaapverdianen waren daar in de meerderheid, en zij zagen de kerk vooral als middel om hun identiteit vorm te geven en groepsvorming te organiseren. Zij verzetten zich tegen de strategie van de kerkleiding om een parochie voor mensen op basis van taal op te zetten. Deze groep zette Kaapverdische iconen in de kerk neer om hun eigen cultuur te benadrukken. Uiteindelijk verlieten de niet-Kaapverdianen de kerk. Het begon dus als Portugeessprekende kerk, maar het werd uiteindelijk Kaapverdisch.’

Is agitatie goed voor de integratie of juist niet?

‘Deze strategie is niet per se goed voor de integratie, maar voor de eerste en tweede generatie migranten is het wel een veel voorkomende manier van doen. Zij willen eerst opnieuw ontdekken wie ze zijn en wat hun identiteit is, voordat ze zich kunnen verbinden met anderen in hun nieuwe woonplaats. Daarbij is agitatie behulpzaam. In een latere fase zie je dat de kerken meer gemengd worden, de leden zijn minder uit één cultuur afkomstig, er komen ook migranten met een andere achtergrond. Het worden meer internationale kerken en ze raken meer verbonden met de Nederlandse cultuur.’

ruimte

Naast een gevoel van veiligheid en de behoefte aan een eigen identiteit, zijn migrantenkerken op zoek naar een eigen plek. Calvert: De meeste hebben alleen op zondag een ruimte die ze kunnen gebruiken voor hun diensten, maar ze verlangen naar een plek waar ze ook doordeweeks kunnen zijn. Kijk naar de Glorious Chapel International, die zat eerst in een dancehall maar daar was te veel lawaai. Toen verkasten ze naar een katholieke kerk, maar daar kwam een woningproject in. Hun volgende stek was een gemeenschapshuis, en nu zitten ze in een school in de wijk Lombardijen. Daar zitten ze goed – het is wel een dure ruimte, maar ze kunnen er ook doordeweeks terecht, en ze kunnen er verder bouwen aan hun identiteit. Al dat verhuizen is niet goed voor een kerk, je verliest elke keer een deel van je leden.'

Wat kunnen Nederlandse kerken doen om relaties op te bouwen met migrantenkerken?

'Er gebeurt al veel op dat gebied. De Protestantse Kerk in Nederland organiseert al vele jaren conferenties en bijeenkomsten waar migrantenpastors Nederlands pastors ontmoeten. De Pro Rege-kerk in de Rotterdamse wijk Kralingen organiseert picknicks met Pinksteren voor mensen van verschillende achtergronden, in december is er een gezamenlijke *choral even-song*, en er zijn meer van dergelijke activiteiten waar Nederlandse en migrantenchristenen elkaar ontmoeten.'

U schrijft dat de vernieuwing van de kerk gebaat is met het samen bidden en vieren van christenen van verschillende achtergronden. Dat is een langzaam proces.

'De vernieuwing gebeurt via menselijke relaties en dat kost tijd. Vergeet niet dat het in de bijbelse tijd een generatie duurde voordat de discipelen van Jezus eruit waren hoe ze moesten omgaan met niet-Joodse gelovigen. Met Pinksteren hadden ze een geweldige ervaring van geestelijke eenheid, waarin ze in verschillende talen spraken. Pas zeventien jaar later was de synode van Jeruzalem (zie Handelingen 15) waar de apostelen spraken over de gelijke behandeling van verschillende christenen. In onze tijd staan veel migrantenkerken open voor relaties met Nederlandse christenen. Het naar elkaar toe groeien heeft tijd nodig.'

Welke rol spelen migrantenkerken voor de toekomst van het christendom in Nederland?

'Zij zijn van belang voor de consolidatie van christelijk geloof en identiteit. De vraag is niet of een gemeente zal overleven, de vraag is vooral of het christelijk geloof als godsdienst blijft bestaan, ook in volgende generaties. De groei van het aantal migrantenkerken geeft Nederlandse kerken de kans om inclusief te denken. In Rotterdam vond ik dat vooral de pinkstergemeenten hier veel in deden. Zij waren heel open naar migrantenkerken en hun pastors, die ze betrokken bij hun netwerk. Dat gaf migranten het gevoel dat ze welkom waren.'